

พระคิลานุปัฏฐาก 35 ชั่วโมงออนไลน์ (Online Course Health Promotion Volunteers 35 Hour for Monk)

สคิกร กอวิวัฒนาการ

กลุ่มพัฒนาการส่งเสริมสุขภาพวัยสูงอายุ ศูนย์อนามัยที่ 12 ยะลา

หลักการและเหตุผล

คนไทยร้อยละ 95 นับถือศาสนาพุทธ โดยมีพระสงฆ์เป็นผู้สืบทอดพระพุทธศาสนา จากข้อมูลสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ปี 2562 พบว่าประเทศไทยมีวัดจำนวน 42,645 วัด มีพระสงฆ์จำนวน 252,851 รูปมากกว่าร้อยละ 50 ของสงฆ์เป็นผู้สูงอายุ มีแนวโน้มที่จะเจ็บป่วยเพิ่มขึ้น พระสงฆ์ต้องพบปัญหาด้านการเข้ารับบริการด้านสุขภาพ การดูแลสุขภาพด้วยบุคลากรของรัฐที่ไม่ทั่วถึง การเข้าถึงการส่งเสริมสุขภาพที่เป็นไปได้ยาก ประสพปัญหาค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล ปัญหาบุคลากรผู้อุปปัฏฐากพระสงฆ์ ในโรงพยาบาลส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ยากลำบากในการให้การพยาบาลแก่ภิกษุ ปัญหาด้านพฤติกรรมของภิกษุเอง เช่นสูบบุหรี่ ดื่มกาแฟ ขาดการออกกำลังกาย ฉันทอาหารหวานมัน ตามที่ญาติโยมนำมาถวาย กลุ่มสงฆ์ที่ใกล้สูงอายุเป็นกลุ่มเปราะบางที่ขาดการเตรียมความพร้อมด้านสุขภาพเพื่อเข้าสู่สังคมสูงวัย และในปัจจุบันมีแนวโน้มโรคอุบัติใหม่ที่รุนแรงเพิ่มขึ้นเช่น covid-19 สงฆ์ขาดทั้งองค์ความรู้ใหม่ ด้านการป้องกันและส่งเสริมสุขภาพ จากนโยบายสานพลังประชาชนสุขภาพดี 72 ปีภายในปี 2570 และจากมติสมัชชาสุขภาพเรื่องการขับเคลื่อนธรรมนูญพระสงฆ์ มีเป้าหมายคือ การสร้างพระคิลานุปัฏฐากเพื่อให้สามารถส่งเสริมสุขภาพตนเองและดูแลสุขภาพพระสงฆ์ด้วยตนเองได้ และให้มีส่วนร่วมในการดูแลสุขภาพของบุคคลในชุมชน โดยกรมอนามัยมีการจัดทำโครงการเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาสุขภาพพระสงฆ์ขึ้นโดยมีเป้าหมายในปี 2563 คือ 1 พระคิลาน 1 อำเภอ เป้าหมายในปี 2564 คือ 1 พระคิลาน 1 ตำบล และในปี 2564 คือ 1 พระคิลาน 1 วัด โดยให้มีการจัดอบรมพระคิลานุปัฏฐากขึ้น แต่พระสงฆ์ในพื้นที่เขต 12 มีความยากลำบากในการเดินทางเนื่องจากมีสถานการณ์การก่อการร้าย และการระบาดของโควิด-19 และทั้ง คอ.12 และ สสจ. ต่างก็มีงบประมาณจำกัดไม่สามารถเพิ่มจำนวนพระคิลานให้เป็นไปตามเป้าหมายได้ จากปัญหาดังกล่าวข้างต้น ศูนย์อนามัยที่ 12 ยะลา โดยกลุ่มงานผู้สูงอายุ ได้เห็นความสำคัญในการพัฒนาสุขภาพพระสงฆ์ ซึ่งเป็นผู้สืบทอดพระพุทธศาสนา และมีบทบาทสำคัญในการช่วยส่งเสริมสุขภาพของประชาชนในพื้นที่ จึงได้จัดทำวัตรกรรมนี้ขึ้น

วัตถุประสงค์ : เพื่อช่วยขับเคลื่อนยุทธศาสตร์พระสงฆ์/ ผู้นำศาสนากับการพัฒนาสุขภาพ และเพื่อพัฒนาศักยภาพภิกษุให้เป็นพระคิลานุปัฏฐาก (พระอาสาสมัครส่งเสริมสุขภาพประจำวัด- อสว.)

ขั้นตอนการดำเนินงาน : จัดทำคลิปวิดีโอและ Podcast ตามเนื้อหาหลักสูตรพระคิลาน 35 ชั่วโมง ของกรมอนามัย โดยใช้ศักยภาพวิทยากรของ คอ.12 เป็นส่วนใหญ่ ออกแบบแผนผัง Web site ง่ายและ friendly use ประกอบด้วยคำชี้แจง แนวทางการใช้หลักสูตร การเข้าอบรมออนไลน์ การทำแบบประเมินผลออนไลน์ภาคทฤษฎี คู่มือที่จำเป็นสำหรับภิกษุ แบบประเมินความพึงพอใจ E-learning การขอรับการฝึกปฏิบัติตามหัวข้อที่กำหนดที่ รพ./ รพสต. ใกล้วัดหรือที่วัดจับคู่ (1 วัด 1 รพสต.) การออกเกียรติบัตรและบัตรพระคิลาน ผ่านระบบออนไลน์ จัดทำคลิปวิดีโอ/ วิธีการการใช้งานเผยแพร่ทาง YOU TUBE ประสานแนวทางการใช้งานผ่านเจ้าคณะภาค เจ้าคณะจังหวัด สำนักงานพุทธศาสนา สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด ลงสู่ สสจ. รพสต. โดยมีต้นทุนการดำเนินการใกล้เคียงกับการจัดอบรมพระคิลาน แบบปกติในวัด เพียงจำนวน 60 รูป แต่จะสามารถใช้งานได้ยาวนาน ประหยัดค่าใช้จ่าย ไม่มีค่าเดินทางของภิกษุและทีมงาน ลดการติดเชื้อโควิด-19 ภิกษุมีโอกาสได้ปฏิบัติจริงเป็นรายบุคคล ที่ รพสต. และอาจสร้างโอกาสที่พระคิลาน จะทำงานควบคู่กับ รพสต. ในอนาคต

การทดลองประสิทธิภาพนวัตกรรม: ปัจจุบันมีผู้เข้าเรียนในระบบออนไลน์แล้ว 80 รูป สอบผ่าน 48 รูป เข้าฝึกปฏิบัติและผ่านเกณฑ์แล้ว 39 รูป ความพึงพอใจในการเรียนออนไลน์ ในภาพรวมอยู่ในระดับดี- ดีมาก ร้อยละ 97.22

ประโยชน์/ การนำไปใช้: เป็นแนวทางการจัดอบรมพระคิลานุปัฏฐากง่าย สะดวก ประหยัด นำความรู้ไปใช้ได้จริง/ ภิกษุสามารถปฏิบัติหน้าที่ในการดูแลสุขภาพพระสงฆ์ด้วยกันและทำงานด้านสร้างเสริมสุขภาพร่วมกับพื้นที่ชุมชน

